

Vergaderjaar 2013–2014

24 587

Justitiële Inrichtingen

Nr. 597

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 september 2014

Per brief van 14 mei 2014 liet ik u weten dat justitiële jeugdinrichting Amsterbaken per 1 januari 2016 buiten gebruik wordt gesteld en afgestoten¹. Achtergrond van dat voornemen is dat de capaciteitsbehoefte in de justitiële jeugdinrichtingen (JJl's) de komende jaren verder zal dalen in verband met de dalende jeugdcriminaliteit. Op grond van die verwachte daling van de capaciteitsbehoefte en tegen de achtergrond van de financiële problematiek van DJI is het nodig de operationele capaciteit van de JJl's met 80 plaatsen te verkleinen met ingang van 2016.

In mijn reactie² op de schriftelijke vragen van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie naar aanleiding van mijn brief van 14 mei en ook tijdens het Algemeen Overleg (AO) over de JJl's van 2 juli 2014 heb ik nader toegelicht welke overwegingen aan de sluiting van JJl Amsterbaken ten grondslag liggen. In reactie op vragen van verschillende leden van de vaste commissie heb ik tijdens het AO van 2 juli toegezegd om nogmaals te onderzoeken of er een alternatief is voor de sluiting van Amsterbaken, daarbij ook het plan dat Amsterbaken zelf heeft ingediend te betrekken, en u over de uitkomst zo spoedig mogelijk maar in ieder geval voor de begrotingsbehandeling te informeren.

Tijdens het Voortgezet Algemeen Overleg (VAO) van 3 juli 2014 heb ik voorts in reactie op de (aangehouden) motie van het lid Van Toorenburg c.s.³ aangegeven dat een alternatief plan moet voldoen aan een aantal randvoorwaarden. Het moet een besparing opleveren van ruim € 16 miljoen vanaf 2016, het moet worden gedragen door de directeurs in de sector en moet voldoende recht doen aan de motie Heijnen/Van Raak⁴ en de motie Segers/Schouw⁵ over regionale werkgelegenheid.

¹ Kamerstuk 24 587, nr. 580

² Kamerstuk 24 587, nr. 592

³ Kamerstuk 24 587, nr. 591

⁴ Kamerstuk 33 000 VII, nr. 9

⁵ Kamerstuk 33 400 VI, nr. 46

Bij deze doe ik mijn toezegging gestand en informeer ik u over het overleg dat binnen de sector JJI is gevoerd over alternatieven voor de sluiting van Amsterbaken en de conclusies daarvan.

Plan Spirit/Amsterbaken

Daags voor het Algemeen Overleg van 2 juli heeft Spirit/Amsterbaken een alternatief voorstel ingediend: *De JJI in Transformatie*. Het voorstel komt in het kort neer op een herstructurering van de sector waarbij er een onderscheid ontstaat tussen lokale, kleinschalige opvanglocaties voor preventief gehechten en kortgestraften met een nadruk op re-integratie, en enkele centrale, gespecialiseerde inrichtingen met de nadruk op behandeling van jongeren met een lange jeugd detentie of een PIJ-maatregel. Een dergelijke herstructurering kan een besparing opleveren wanneer de kleinschalige, lokale opvanglocaties tegen een veel lager tarief dan het huidige, ongedifferentieerde tarief kunnen worden gefinancierd.

Dit voorstel van Spirit/Amsterbaken is op 10 juli jongstleden besproken door de sectordirectie JJI met de directie van Spirit/Amsterbaken en is ook in een overleg van alle JJI-directeuren op 27 juli jongstleden uitvoerig aan de orde geweest. Op basis van beide overleggen is mijn conclusie dat het concept van *JJI in Transformatie* – kleine, lokale «stadsinrichtingen» in combinatie met enkele centrale, gespecialiseerde behandelinrichtingen – niet goed past in de bestaande setting van JJI-locaties. Naast drie of vier centrale behandellocaties zouden er dan vijf of zes lokale opvangvoorzieningen ontstaan. De regio's voor de opvang van preventief gehechten en kortgestraften zouden daarmee zeer groot worden, met nadelige gevolgen voor re-integratie, aansluiting op de lokale situatie en contact met het gezinssysteem. En dat vormt nu juist de kern van de bezwaren van uw Kamer – zoals onder andere naar voren gebracht tijdens het AO van 2 juli – tegen mijn besluit om Amsterbaken te sluiten.

JJI in Transformatie vraagt in wezen om een groot aantal kleinschalige, lokale opvanglocaties om te kunnen voorzien in een lokale aanpak met sterke verbindingen met gezin, gemeente, jeugdzorg en school. Dergelijke kleinschalige, lokale voorzieningen zijn er nu niet. Een en ander op korte termijn realiseren betekent enorme transitiekosten omdat een deel van de bestaande JJI-locaties dan moet worden afgestoten. Wellicht biedt *JJI in Transformatie* een interessant perspectief op hoe de sector JJI in de toekomst zou kunnen functioneren, maar op de korte en middellange termijn is het niet betaalbaar.

Alternatief: operationele plaatsen verspreid verminderen

Door de sector en de JJI-directeuren is naast het plan van Spirit/Amsterbaken nog een ander alternatief doorgerekend en besproken dat uitgaat van het verminderen van de operationele capaciteit met 80 plaatsen door verspreid over het land operationele plaatsen om te zetten in reserveplaatsen.

Het toepassen van een dergelijke «kaasschaaf» heeft als belangrijk bezwaar dat daardoor over de hele linie de beschikbare capaciteit per inrichting omlaag wordt gebracht. Daarmee komt de kwaliteit van het werk in de JJI's onder druk te staan, zeker in een aantal zeer kleine inrichtingen. Ik heb in het AO van 2 juli reeds benadrukt dat ik dat geen begaanbare weg vind. Ook onder de JJI-directeuren is daarvoor geen draagvlak.

Een tweede belangrijk bezwaar is dat dit alternatief ook uit financieel oogpunt niet realistisch is. Als er geen JJI-capaciteit wordt afgestoten

(Amsterbaken blijft immers open in dit voorstel) zijn er kosten verbonden aan het in stand houden van reserveplaatsen. Bovendien komen er dan meer JJI's in aanmerking voor een kleinschaligheidstoeslag. Al met al wordt er in dit voorstel € 5,6 miljoen *minder* bespaard dan de benodigde € 16,4 miljoen.

Tot slot

Twee alternatieven voor de sluiting van Amsterbaken zijn in constructief overleg van de sector JJI en de JJI-directeuren nader onderzocht en doorgerekend. Ik heb in deze brief toegelicht waarom deze alternatieven geen *reële* alternatieven zijn: er kleven belangrijke inhoudelijke bezwaren aan én de benodigde besparingen worden niet gerealiseerd. Aan de randvoorwaarden voor een alternatief plan zoals ik die heb toegelicht tijdens het VAO van 3 juli, wordt daarmee niet voldaan. Ik handhaaf daarom mijn besluit om JJI Amsterbaken per 1 januari 2016 te sluiten.

Ik begrijp en waardeer dat de directie en de medewerkers van Amsterbaken zich met overtuiging hebben verzet tegen de voorgenomen sluiting van hun inrichting en besef dat deze boodschap voor hen een hard gelag is. Tegelijkertijd spreek ik de verwachting en het vertrouwen uit dat zij zich de komende tijd blijven inzetten voor de behandeling en re-integratie van de jongeren in Amsterbaken.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
F. Teeven